



Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Caput V. De amiſſione beneficiorum, & de variis modis quibus beneficia amittuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

3 In Parochialibus qua sunt de iure patronatus laicorum, concursus non exigitur.

4 In beneficiis regularibus concursus non est adhibendus.

5 Item nec quando Papa concedit Parochialem in forma dignum.

6 Nec in dignitatibus curam animarum actu habentibus.

7 Nec in Beneficiis iurispatronatus mixti ex Clericali & laicali.

8 Nec in Parochialibus unitis Canonici.

9 Nec in permutatione qua fit inter duos Parochos jam examinatos, & approbatos ad Parochialem.

10 In Vicariis Parochialium unitarum Capitulis, vel aliis locis piis.

11 In Parochialibus unitis Capitulis providetur ad nominationem eorum, quibus Parochiales sunt unite, previo tamen examine & approbatione Episcopi.

12 Si duo ad sint presentati à Patronis ad Parochialem Ecclesiam habentes voces aequales, debet inter illos duos fieri concursus, & institui ille qui inter ipsos duos in concursu magis idoneus reperietur.

13 Si presentati à Patronis habeant vota inaequalia, ille preferendus erit qui vocum pluralitatem pro se habebit.

14 De forma observanda in instituendo concursu in Ecclesiis Parochialibus. Remissivè.

1 Nonnulla de concursu, & examine in ipso faciendo, diximus lib. I. cap. 59. nunc pauca adjungemus.

Primo, quamvis concursus omnino necessarius sit regulariter in Ecclesiis Parochialibus vacantibus, si-
ve per obitum, si-ve per resignationem etiam in Curia factam, vel quacumque alia ratione ad quemcumque collatio pertineat: ex Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 18. & constitutione 32. Pii V. quæ incipit *In conferendis*.

2 Dixi per resignationem, intelligendo de resignatione pura; si enim facta fuerit in favorem, & admittit Parochialis beneficii resignatio, solum inquiritur utrum provisor sit idoneus, nullo adhibito concursu, si-ve resignatarius sit praesens in Curia, si-ve non: & tunc solet dari provisorio in forma dignum. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 6. num. 121. dicens ita per Sac. Congregat. fuisse declaratum.

3 Tamen multi sunt casus in quibus concursus non debet adhiberi, veluti si agatur de beneficiis iurispatronatus Laicorum. Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 9. num. 111. Quod ampliatur ut locum habeat, & non sit necessarius concursus, quando agitur de iurepatronatus quod ab origine erat totum laicale; sed deinde pro duabus tertiis per donationem à laico factam, fuit effectum clericale: ut decisum à sacra Congregatione testatur Barbo. in decis. Apostol. collect. 101. num. 9.

4 Item concursus non est adhibendus in beneficiis regularibus; sed solum examen super idoneitate: ita decidit Sacra Congregatio, ex Gonzal. gloss. 6. num. 162.

5 Nec quando Papa confert Parochiales in forma dignum: quia tunc sufficit simplex examen. Vgolin. de Episc. par. 2. cap. 50. §. 3. num. 3. versic. Sexto.

6 Nec beneficia curam animarum habentia, quæ sunt verè dignitates. Garl. de benefic. part. 9. cap. 2. num. 195.

7 Nec beneficia, quæ sunt iurispatronatus mixti; Tom. I. Pars I.

idest partim laicalis, partim Ecclesiastici. Barbo. de offic. Paroch. cap. 2. num. 30.

Nec in Ecclesia Parochiali, quæ est unita Canonici: quia nec ipse Canonici exercetur per concursum. Vgolin. ibid. num. 3. versic. Nono.

Non fit etiam concursus in permutatione quæ fit de duabus Parochiis; cum uterque Parochus fuerit ad exercitium curæ jam approbatus. Limitatur tamen si quis simplex beneficium cum alio curam animarum habente permutaret. Nam hoc casu qui beneficium curatum adipisci volet, examinabitur; non qui simplex. Vgolin. ibid. versic. Septimo.

Non exigitur quoque concursus in Vicariis Parochialium unitarum Capitulis, vel aliis locis piis, iuxta Bullam Pii V. sed tali casu providetur ad nominationem & presentationem eorum, quorum Beneficiis vel dignitatibus, seu Capitulis beneficia sunt unita, previo examine & approbatione Episcopi. Rot. decis. 16. n. 1. 2. part. 6. recent. Burat. decis. 24. n. 1. Rot. decis. 102. num. 1. & 9. part. 1. recent. Cavalier. decis. 595. num. 4. & 599. num. 1. Barbo. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 6. num. 34. & 35. Lotter. de re beneficiar. lib. 1. quæst. 31. num. 1. Et illa Pii V. constitutio posterior est Concilio Tridentino, & habet vim Legis. Rot. apud Garl. de benefic. part. 9. cap. 2. num. 309.

Sed tamen notandum est, quod etiam si ageretur de beneficio curam animarum habente, quod esset de iurepatronatus laicali, provideri deberet per concursum inter duos presentatos habentes vota æqualia, ad sciendum quis ex duobus sit magis idoneus; sed si vota essent inaequalia, instituendus esset is, qui plures haberet voces, dummodo esset sub simplici examine repertus idoneus: sic decisum refert in Curia Archiepisc. Neapolit. Ricc. collect. 3163.

De forma observanda in concursu, non est amplius hic agendum; cum ea sufficienter exponatur apud Barbo. de offic. & potest. Paroch. cap. 2. a num. 37.

CAPVT V.

De amissione beneficiorum. Et de variis modis quibus beneficia amittuntur.

§. I.

De Simonia, Confidentia, Assassinio, Homicidio, Concubinato, & aliis delictis.

1 Propter simoniam beneficium impetrari potest ante sententiam.

2 Quo remedio impetratio fieri possit ante sententiam in non vacantibus ipso iure.

3 In iurepatronatus simonia committitur, sed impropiè.

4 Simonia in iure patronatus non inducit privationem illius, nisi per sententiam, non autem ipso iure. Quod intelligendum est si simonia committatur circa iurispatronatus, non circa beneficium; hoc enim secundo casu privatio incurritur ipso iure, num. 5. & 6.

7 Simoniam non committi in venditione prebende, quomodo verum sit.

8 Simonia quomodo probeatur. Et an socius criminis & muneris, in testem admitti possit ad probationem simonia, num. 9.

Cc 3

Con

- 10 Confessio resignantis post resignationem non probat simoniam in prajudicium resignatarii.
- 11 Quomodo admitti, vel reici possint conjecturae probatione simoniae.
- 12 Confidentia inducit beneficii privationem ipso jure, etiam in Gallia: & num. 14.
- 13 Confidentia agendo debet concludenter probari, secus excipiendo.
- 15 Decem annis purgatur in Gallia vitium confidentiae.
- 16 Fallit si sit delictum continuatum, tunc enim semper durat.
- 17 De Assassinio.
- 18 De Homicidio.
- 19 De Concubinato.
- 20 De Adulterio.
- 21 De occultantibus corpus defuncti.
- 22 De simplici percussione, an & quando inducat privationis poenam ipso jure, vel per sententiam; an non? Remissive.
- 23 Clericus non debet privari beneficio propter delictum, quando fuit ad illius titulum promotus. Fallit in clerico propter concubinatum suspensio, num. 24.
- 25 Scandalosi praevis monitione beneficiis sunt privandi.
- 26 Aleatori publico collatio facta, nulla est ipso jure.

DE simoniae probatione, & ad illam requisitis egimus lib. 1. cap. 27. Item de distinctione simoniae in veram & interpretativam, eod. lib. cap. 69. numero 24. & cap. 97. num. 16. & sequentibus. Et de simonia in beneficiis plura tradit Sanch. in consil. moralib. lib. 2. cap. 8. a num. 1. ad 48. & a num. 101. ad 123.

- 1 Paucis dico beneficium vacans per simoniam impetrari posse etiam ante declarationem privationis, quia vacat ipso jure. Imò in non vacantibus ipso jure fieri posse impetrationem ante sententiam, cum clausula, si confiteris: quando crimen tale est ex quo veniat imponenda poena privationis, vel depositionis, tradit Rebuff. conf. 59. numero 4. & 5. ubi dicit sic observari in practica, quando agitur de simonia, ut facto ad plenum narrato apponatur clausula sequens: si vocatis vocandis reperias dictam Ecclesiam vacare, conferre procures Tali: de quo etiam per nos dicto cap. 27. num. 15.

- 3 Proprie autem simonia committitur in ordine, vel beneficio: unde in Iure patronatus proprie simonia non committitur, sed improprie: & hac ratione pactum initum inter Patronum, & praesentatum, ut iste filio vel nepoti praesentantis, aut alteri tertio renunciaret, simoniacum dici potest, cap. final. de pact. quia licet jus patronatus non sit proprie spirituale, est tamen spirituali annexum, cap. praeterea, de transf. alt. cap. de jure, de iure patronat. cum similibus. Sed quia haec non est proprie simonia; ideo simoniacus in iure patronatus non incurrit poenam excommunicationis, nec privationem iure patronatus ipso jure; sed tantum post sententiam declaratoriam. Sanch. in consil. moralib. lib. 2. cap. 3. dubit. 82. num. 6. & 8.

- 5 Quod tamen cautè intelligendum est, nimirum ut procedat quando simonia consistit dumtaxat circa ipsum jus patronatus; veluti si jus patronatus vendatur, vel pro eo aliquid temporale detur; secus est si simonia committatur circa ipsum beneficium, quod est de iure patronatus; veluti si Patronus praesentaret ad beneficium sub pecunia, vel alterius rei tem-

poralis promissione: tunc enim simonia esset circa beneficium, non autem circa jus patronatus: & sic oriretur ipso jure poena privationis. Sanch. lib. 1. consil. moral. cap. 3. dubit. 107. n. 5. versic. ubi dicitur esse. Et quod non incurritur poena excommunicationis ipso jure, quando simonia versatur dumtaxat circa jus patronatus, etiam post Concil. Tridentinum, bene probat Sanch. dicto cap. 3. dubit. 83.

Similiter simoniam non committi in venditione praebendae, tradit Veral. decis. 137. part. 3. Quod intelligendum est, quando praebenda venditur tanquam commoditas fructuum, quia hoc caso est tantummodo temporalis: specus si vendatur tanquam spiritualis, vel annexa spirituali. Ricc. collect. 1232. versic. simonia committitur.

De probatione simoniae diximus praedictis cap. 27. & de conjecturis ex quibus illa probatur agit Ricc. in decis. Archiep. part. 3. decis. 114. Tales autem sunt, publica vox, & fama, mutuum pecuniae eodem tempore factum, confessio clerici resignantis, quominus sit socius criminis, quae licet non probet; tamen praesentat adminiculum, ut ibi per eum. Quamvis de sociis criminis hoc non ita simpliciter admittendum fuit, docet idem Ricc. collect. 1715. quando non est socius criminis & muneris, id est praestitit operam gratis nam si sit socius criminis & muneris, quia videlicet emolumentum inde fuerit assecutus, admittitur in testem: per text. in cap. 1. de testib. in 6. Veral. decis. 244. part. 3.

Quod autem de confessione dictum est, intelligendum debet ut procedat, dummodo confessio facta sit ante resignationem: nam si resignans confessionem emitteret post resignationem, non noceret resignationi. Cavalier. decis. 352. num. 6.

Sed advertendum, est quod omnes illae conjecturae rejectae fuerunt super eodem negotio apud Mart. Antonin. lib. 3. cap. 34. qui omnino videndus est pro resolutione eorum quae tradit Ricc. dicta decis. 114. libro 3.

Confidentia quoque privationem beneficium ipso jure inducit, etiam in Gallia, ut diximus dicto cap. 89. num. 17. Qua de re Louet litt. B. num. 9. de lib. 1. action. forens. cap. 50. Adeo ut nec per traditionem purgari possit. Louet litt. B. num. 10.

Haec etiam plenè probanda est, & concludenda, quando agitur de privatione beneficii; secundum retur de excludendo a beneficio eum qui non illud adeptus fuit: quoniam tunc suffiunt tantum probationes. Ricc. collect. 1714. post Seraph. decis. 1. num. 3. versic. neque hic agitur. Mantie. decis. 1. Plura de probatione Confidentiae Ricc. collect. 2324. & ex quibus conjecturis arguatur, Mantie. arbit. cas. 566.

Quod autem confidentia privet ipso jure, etiam ante sententiam declaratoriam, indubitatum est, ut docet Paris. de confident. quest. 85. num. 16. & 17. Quia per simoniam oritur privatio ipso jure. Pet. de benef. cap. 26. num. 1. & 2.

Et quamvis hujusmodi delicta spatio decem annorum purgari in Gallia voluerit Bley. de benef. cap. ult. in gloss. 5. num. 57.

Tamen hoc non habet locum quando agitur de delicto continuato, & tractum temporis habente, quia cum semper duret delictum successivum, non lapsu temporis regi potest. Charond. lib. 1. de spons. 47. in fin.

De Assassinio actum est lib. 1. cap. 17. num. 4. & sequent. & cap. 97. num. 23. & 24.

De Homicidio eod. lib. cap. 17. num. 9. & cap. 1. num. 26.

Quaest. & Res. benef. Pars II. Cap. V. §. 2. 307

- 19 De Concubinato publico, vel non publico, actum est c. 97. n. 1. & sequent.
- 20 De Adulterio c. 97. n. 14. & 15.
- 21 De occultantibus corpus beneficiarii defuncti, eod. c. 97. n. 18.
- 22 De simplici percussione, & vulnere illato cum effusione sanguinis, eodem c. 97. n. 25.
- 23 Hoc autem generaliter in supradictis omnibus casibus notandum est, quod clericus privari non debet beneficio, quamvis commiserit delictum privatione dignum, si ad illius beneficii titulum fuerit ordinatus, & aliunde non habeat unde vivere possit. Ricc. decis. Cur. Archiep. 185. part. 1. §. qui tamen hoc limitat in Clerico propter concubinatum suspensio, cui succurri non debet nisi in articulo mortis, vel alia extremissima necessitate, ut ibi per eum. Donat. Anton. de Marin. lib. 1. resolut. c. 37. n. ult.
- 25 Scandalosi quoque & turpiter viventes sunt privandi beneficiis, non tamen nisi pravi nominatione. Gratian. dist. 99. num. 16. ex Concilio Tridentino sess. 21. c. 6. de reformat. ubi dicitur quod tales sic viventes, postquam praemoniti fuerint per Episcopos, coercendi & castigandi sunt: & si adhuc incorrigibiles fuerint, privandi sunt beneficiis juxta factorum canonum constitutionem, quacumque appellatione & exemptione remota.
- 26 Aleatori autem publico beneficium conferri non potest. Ricc. in prax. auct. resolut. 119. & collect. 277. Quia cum talis sit infamis, nulla est ipso jure: si tamen sit aleator occultus, collatio non est ipso jure nulla, sed irritari debet: ita ut nec sub praetextu consuetudinis excusandus sit. Rot. decis. 426. n. 2. & sequentib. part. 1. divers. ubi etiam explicatur quando licitus sit clerico ludus modicae quantitatis, recreationis causa.

§. 2.

De Irregularitate.

- 1 Laicus qui irregularitatem incurrit, si velis postea factus clericus impetrare beneficium, tenetur obtinere dispensationem super irregularitate incursum tempore status laicalis.
- 2 Clausula, cum absolutione a censuris, non comprehendit irregularitatem: & vide §. sequenti, num. 10.
- 3 Irregularitas efficitur qui exercet ordinem, quem non habet.
- 4 Item exercendo Pontificalia post suspensionem.
- 5 Item sententiam sanguinis pronunciando, aut illi auxilium prestando; non tamen per solam praesentiam tempore executionis capitalis, & numero 7.
- 6 Nec incurritur irregularitas per prolationem sententiae super tortura, nisi ex ea mutilatio membri, aut sanguinis effusio oriatur.
- 7 Condemnatus in perpetuum ad tritremes, utrum ex eo sit privatus beneficiis non requirentibus residentiam, si de hoc nihil in sententia dictum fuerit.
- 9 Promotus ad sacerdotium ante 25. aetatis suae annum, sit irregularis. Maxime stante constitutione Pii V. qua poenam suspensionis indicit, numero 10.
- 11 Collatio facta illi qui in ordine Presbyteratus ante 25. suae aetatis annum ministravit, nulla est ipso jure.
- 12 Limitatur tamen, ne non procedat in eo qui est in probabili ignorantia.

- 13 Crassa & vincibilis ignorantia sufficit in ministrante in sacerdotio ante 25. annos, ad evitandam irregularitatem.
- 14 Iuris ignorantia excusat ministrantem in sacerdotio ante legitimam aetatem, ut non incurrat suspensionem.
- 15 Qui maiore promotus fuit ante legitimam aetatem, habens probabilem ignorantiam, non desistens habita scientia suae aetatis, peccat mortaliter, sed non est irregularis.
- 16 Episcopus dispensare potest, si irregularitas contracta per celebrantem ante legitimam aetatem sit occulta.
- 17 Si quis publice per plures annos, quantumvis inhabilis celebravit, praesumitur dispensationem obtinuisse.
- 18 Dispositio Episcopi super irregularitate occulta non suffragatur quoad forum exterius, si postea negotium in iudicium deducatur.
- 19 Super irregularitate in iudicium deducta solus Papa seu Sedes Apostolica dispensare potest.

DE irregularitate egimus lib. 1. c. 94. Item & c. 97. num. 10.

Quibus addo quod etiam si quis incurrat irregularitatem, veluti proferendo sententiam sanguinis, aut alia ratione antequam beneficium impetraret, necessarii tenetur obtinere specialem dispensationem ab irregularitate iam incursum: nec sufficit clausula illa generalis, cum absolutione, licet de tempore incursum irregularitatis esset laicus: & in hoc advertere debent impetrantes beneficia, si dum essent in statu laicali, incurserunt irregularitatem. Rot. part. 2. recent. decis. 44. §. Quia clausula illa, cum absolutione a censuris, non comprehendit irregularitatem.

Irregularitas autem pluribus modis incurritur, de quibus copiose Farinac. in fragment. litt. I, a numero 403.

Exemplum in eo qui exercet ordinem quem non habet, cap. 1. de cleric. non promot. ministr. Vgolin. de irregularit. cap. 37. per tot. B. Antonin. de irregularit. cap. 1. num. 2. & 3. Maceratens. lib. 3. resolut. 16. in secundo casu.

Item incurritur celebrando, & Pontificalia exercendo, postquam ab illis quis suspensus fuit. Ricc. collect. 2673.

Item sententiam sanguinis pronunciando, aut illi consilium, auxilium, aut assistentiam dando: nam Clerici id facientes, propter talem irregularitatem beneficiorum suorum privationem incurunt: cap. ex literis, de excess. Pralat. cap. Clericis, ne Cleric. vel Monachi secul. neg. se immisc. can. si quis viduam so. dist. 8. & ita iudicatum fuisse refert Tornet. lit. B, n. 59. §. Vbi concludit, non incurri irregularitatem per eum qui sententiam torture pronunciat, nisi talis & tam aspera esset tortura, ut ex ea membri mutilatio aut effusio sanguinis sequeretur.

Eademque ratione non prohibetur clericis, ut sententiae capitalis executioni sint praesentes, dummodo nullam habeant jurisdictionem, & nihil cooperentur: Bonacin. de censur. disp. 7. quaest. 4. punct. 1. n. 16. Plura hac de re Farinac. in fragment. in verb. Clericus, num. 369. & sequentibus.

Sed quid dicendum de eo qui condemnatus est ad Tritemes in perpetuum, an sit ipso jure privatus suis beneficiis, in quibus non requiritur residentia? Distinguendum est: Aut enim fuit condemnatus pro crimine, pro quo non incurritur poena privationis ipso jure, veluti pro simplici homicidio non qualificato: & tunc nisi in condemnatione adjecta fuerit

C c 4 pena

pœna privationis beneficii, per condemnationem ad tritremes non privatur beneficiis. Aut verò propter delictum pro quo quis condemnatur ad tritremes, incurritur pœna privationis ipso jure, veluti si agatur de eo qui litteras Apostolicas falsificavit, aut alio simili delicto pœnam privationis ipso jure inferente: & tunc licet in sententia condemnatoria nihil fuerit dictum de privatione beneficii, tamen privatio absque alia expressione censetur indicta, & declarata per quandam necessariam consequentiam. Ita Novar. apud Ricc. in decis. Cur. Archiep. Neapol. part. 2. de cis. 95.

- 9 Aliud exemplum irregularitatis esse potest in eo, qui ante 25. suæ ætatis annum ad sacrum Presbyteratus ordinem promotus est, contra Concilii Trident. constitutionem sess. 23. c. 12. & Clemen. fin. de atar. & qualis. & ordine præficiend. siquidem secundum juris communis dispositionem, iste suspensus manet ante ætatem legitimam dumtaxat. Rubuff. in prax. tit. de Cleric. ad ordin. malè promor. gloss. 2. n. 18. Et hæc suspensio de jure communi non inducebat irregularitatem ipso jure, adversus ministrantes in ordine illo sic malè collato. Franc. in c. eos, n. 5. de temporib. ordinat. in 6. Covarr. in Clementin. si furiosus, §. 1. n. 4. partis 1. de homicid.
- 10 Ex constitutoe verò Pii II. incipiente, cum ex sacrorum, tales ante legitimam ætatem sacros ordines suscipientes declarantur ipso jure suspensi; & præterea declarantur irregulares, si pendente suspensione in ordine, à quo suspensi sunt, ministrare præsumpserint.
- 11 Ideo collatio beneficii facta tali sic ministranti ante legitimam ætatem, est ipso jure nulla. Verall. decis. 238. num. 4. part. 2. Rebuff. de pacific. possess. numero 226.
- 12 Quod tamen limitandum est ut non procedat, quando sic promotus & ministrans ante legitimam ætatem fecit hoc ex probabili ignorantia: quia constitutio Pii II. solum emanavit adversus eos qui ante legitimam ætatem sacros ordines suscipere, & in eis ministrare temerè præsumpserint. Barbosa. de Episcop. allegat. 16. n. 17. & sequens. Scott. in constit. summ. Pontif. theoremat. 108. in Epitom. 39. versic. excipiuntur. Cavalier. decis. 1. n. 12. & 3. repetita decis. 200. part. 2. recent. Idem Barbosa. ad Concil. Trident. sess. 23. c. 11. n. 10. & c. vel non est compos. 14. n. 8. de tempor. ordinat.
- 13 Imò ad evitandam irregularitatem hanc, sufficit crassa & vincibilis ignorantia, ex Dian. part. 3. tract. 4. resolut. 192. Avila de censur. part. 3. disput. 5. dubitat. 7. ubi id procedere vult, dummodo absit dolus & ignorantia affectata: ut in dicta dubitat. 7. vers. pro intelligentia. Bonacin. de suspens. disput. 5. n. 2. versic. ex quo pater. Et quod plus est, juris ignorantiam illum excusare qui ignorabat induci pœnam suspensionis ipso jure, tenet Quarant. in summ. Bull. in verb. Ordo in 1. limitat. versic. notandum, ibi, secundo modo accidere potest, fol. mibi 487. Covarr. in dicta Clementin. si furiosus, part. 1. §. 1. n. 4. versic. Is verò qui bona fide.
- 14 Adeo ut superveniente scientiâ sic promotus celebrare non impediatur, nec irregularitatem incurrat; sed tamen peccati mortalis reus fiat, si non fuerit dispensatus. Diana dicta part. 3. tract. 4. resolut. 182. quamvis aliqui existiment illum nullo modo peccare: ut ibi id. ostenditur.
- 15 Sed si impedimentum sit occultum, Episcopus dispensare super eo potest in vim Conc. Trident. sess. 24. capit. 6. Bonacin. de suspens. disput. 3. punct. 5. num. 2. versic. Tertio. Ricc. in prax. aur. variar. resolut. cap. 105. idque quamvis celebratio sit publica. Ricc. dicto cap. 105. n. 2. Quæ dispensatio præsumitur, si talis sic

promotus publicè per plures annos celebraverit, & pro Sacerdote se gesserit, nisi graviore in contrarium adsint conjecturæ. Cavalier. dicta decis. 1. n. 4. Ancharan. consil. 117. Lotter. de re beneficii. lib. 1. c. 47. n. 97. Sed tamen notandum est hanc Episcopi dispensationem non prodelle, si postea res deductæ ad controversiam fori exterioris; cum tantum hoc casu remaneat valida quoad forum conscientiarum. Gar. de benefic. part. 7. c. 11. n. 52.

Sed si irregularitas deducta esset ad forum contentiosum, solus Papa super ea dispensare possit, ut is qui à Papa dispensandi facultatem habet. Gratian. discept. forens. 837. n. 13. & 14.

§. 3.

De excommunicatis, & infordeſcentibus in excommunicatione.

- 1 Collatio beneficii facta excommunicato est ipso jure nulla.
- 2 Absolutio ab excommunicatione postea superveniens, non convalidat collationem beneficii factam excommunicato.
- 3 Habilitas & capacitas debet adesse tempore collationis, nec sufficit si postea superveniat.
- 4 In Graduatæ capacitas inspicitur tempore collationis.
- 5 Explicatur Maynard. lib. 1. c. 55.
- 6 Clausula, Tèque abſolventes, validam reddit collationem factam excommunicato.
- 7 Clausula absolutionis in literis contenta, solum suspendit excommunicationem ad effectum validitatis gratia, non autem quoad alios effectus.
- 8 Clausula absolutionis contenta in Bullis, non facit ut excommunicatus celebrare possit.
- 9 Clausula illa absolutionis non operatur quoad aliud beneficium, in provisionibus non contentum.
- 10 Clausula, Tèque abſolventes, &c. non tollit irregularitatem.
- 11 Neque operatur quoad infordeſcentem.
- 12 Infordeſcentis utrum privandi sint beneficii per annum, an verò per trimum perueniunt in excommunicationem: & consilium fieri annum.
- 13 Ut quis dicatur infordeſcens ob perseverantiam in excommunicatione per annum, annus debet continui, & completus: quia tempus coniunguntur.
- 14 Annus quoad infordeſcentiam non debet mutari à die incurſæ, sed à die declarata excommunicationis.
- 15 Infordeſcentia tollitur per diligentiam factam obtinenda absolutione.
- 16 Intellige dummodo diligentia, & signa penitentiae intervenerint intra annum.
- 17 Virum incurratur privatio propter infordeſcentiam; videndum est si excommunicatus fuerit propter crimen, propter quod incurritur privatio ipso jure: tunc enim debetur delinquens pro confesso, & convicto; & si privatur.
- 18 Quando contumax fuit excommunicatus abſolutum ex quo non venit pœna privationis ipso jure potest post annum privari; sed nova requiritur citatio.
- 19 Si nec ipso jure, nec per sententiam privatio delicto imponi possit, infordeſcenti pœna privationis imponi potest.

hitraria pletendus est; non tamen beneficio
etiam per sententiam privandus.

- 1 Collatio beneficii facta excommunicato, est ipso
jure nulla: cap. postulas, & ibi Gloss. & DD. de
Cleric. excommunic. ministrante. Sed de benef. part. 3.
2 quæst. 4. Pars. lib. 4. quæst. 3. à numero 44. & libro 5.
quæst. 6. à numero 77. Neque reconualescit collatio
facta excommunicato, quamvis postea absolutio-
nem obtinisset. Rebuff. in Concordat. tit. de excom-
3 munic. non evitand. versio. Advertendum est. Quia
Regula generalis est, quodabilitas & capacitas re-
quiritur tempore provisionis, nec sufficit si postea
superveniat. Gratian. discept. forens. 508. numero 10.
4 Quia in Graduatilibus habilitas non ad tempus nomi-
nationis, sed ad tempus provisionis referenda est: ut
refert decisum Torne. list. B. numero 29. quamvis dubi-
tare videatur ibidem numero 62. Quamvis etiam
5 Maynard. lib. 1. capit. 55. contrarium determinare vi-
deatur, tamen decisio illa procedit quando inhabilis
obtinuit postea rehabilitationem, & non est alicui
tertio intermedio tempore jus quæsitum: ultra quod
illa divisio procedit in possessorio summariissimo, &
ex speciali consideratione personæ impetantis: ut
ibi legi potest.
- 6 Sed ad evitandam exceptionem excommunicatio-
nis, apponi solet in literis illa clausula, *Et cum ab-
solutione à censuris, &c.* & in Bullis apponitur illa
clausula, *Tæque à quibusvis excommunicationis censuris
& sententiis, &c. absolventes:* cuius hic est effectus, ut
per eam gratia reddatur valida & efficax, non obsta-
te quacumque exceptione excommunicationis. Garf.
7 de benef. part. 7. cap. 13. num. 59. Et hæc clausula
cum non operetur veram & perfectam absolutio-
nem, sed solum suspendat impedimentum proveni-
ens ab excommunicatione, donec gratia sortiatur
effectum; quo sequuto, statim impetrans reincident in
excommunicationem. Garf. dicta part. 7. cap. 13. n. 62.
Ricciull. de person. extr. grem. Eccles. exist. lib. 4. ca-
8 pit. 9. n. 4. Ideo talis sic per illam clausulam absolu-
tus celebrare non poterit. Garf. n. 65. Ricc. n. 5. Nec
9 aliud beneficium obtinere à collatore ordinario, qui
non potest absolvere, nec à Papa, nisi absolvatur,
Ricciull. n. 6.
- 10 Sed non prodest hæc clausula ad tollendam irre-
gularitatem, ut diximus in §. præcedent. n. 2. & tradit
Mart. de clausul. part. 1. c. 47. n. 5. Campanil. in diver-
11 ser. jur. Canon. rubr. 11. c. 15. n. 22. Qui addit n. 23.
hanc clausulam nihil operari pro infordescensibus
in excommunicatione. Caren. de offic. Inquisit. part. 2.
tit. 8. §. 7.
- 12 Infordescens autem utrum privandi sint benefi-
ciis, dubitari potest: pro cuius dubii resolutione sci-
endum est, quod infordescens dicitur ille, qui per-
manet in excommunicatione per annum. Quamvis
enim in c. cum bona, de atar. & qualis. Papa natrando
factum loquutus fuerit de triennali perseverentia, &
Rip. in c. 1. de judic. n. 78. videatur loqui de triennio;
tamen omnes communiter infordescemtem vocant,
qui per annum in excommunicatione perseveravit:
ut per Gloss. in dicto cap. cum bona, in verb. spoliare, &
ibi Hostiens. num. 7. Ioan. Andr. num. 10. Ricciull. dicto
13 lib. 4. cap. 7. num. 1. Sed annus iste debet esse com-
pletus: nam quoad effectum infordescens, tem-
pora non conjunguntur, ut sacra Concilii Congre-
gatio declaravit, teste Gratian. lib. 1. discept. 119. n. 8.
14 Seraphim. decis. 1285. num. 5. Numeratur autem
annus non à die quo incurrit, sed à die quo declarata
fuit excommunicatio, ut tradit post alios Cæf. Ca-
ten. in tract. de offic. sanct. Inquisit. part. 2. tit. 8. §. 1. n. 5.

Tollitur infordescens per diligencias factas pro
obtinenda absolutione. Rota post consil. Farinac. de-
cis. 196. per tot. & per petitionem absolutionis, aliol.
que pœnitentia actus. Intelligendo tamen quan-
do istæ diligencias & signa pœnitentia sunt intra
annum, rejecta opinione triennii, ut supra dictum
est. Ricc. collect. 1961. Rot. ubi supra, decis. 202.

Hoc præsupposito: Dico primò quod si Excom-
municatio lata fuerit propter crimen, quod ipso iure
privat clericum beneficio, tunc censetur ipso iure
privatus, quia habetur pro confesso, & convicto, in
pœnam suæ infordescens & contemptus excom-
municationis.

Dico secundò, quod si sententia lata fuerit propter
crimen, quod non privat beneficiis ipso iure, sed ve-
nit per sententiam declaranda privatio, infordescens
potest contra actam infordescens beneficiis per
sententiam privari; sed transacto anno, requiritur
nova citatio. Gratian. dicto c. 119. n. 6.

Dico tertio, si excommunicatio laxata fuerit pro-
pter crimen, propter quod non venit quis privan-
dus beneficio; tunc propter infordescens, si nihil
aliud concurrat quod pœnam privationis mereatur,
non est clerico imponenda; sed alia dumtaxat judi-
cis arbitrio. Hæc tres conclusiones ponit Rot. apud
Seraphim. decis. 1285. n. 1. & post illam decis. Ricc. diff.
collectan. 1961. Gratian. diff. c. 119. n. 1.

§. 4.

De defectu clericatus, bigamia, & vaca-
tione ob matrimonium.

- 1 Laici beneficiorum sunt incapaces; ideo Clericatus
semper probandus est.
- 2 Clericatus probatur per literas patentes Ordinarii.
Et per indicia & conjecturas, n. 3. per testes
de fama: n. 4. per confessionem partis in pre-
cibus: n. 5.
- 3 Bigamus incapax est beneficii, quamvis ante con-
jugium fuisset Clericus.
- 4 Bigamus non amittit characterem Clericalem, sed
est incapax omnium functionum Clericalium, &
est tanquam merns Laicus. Ideo est incapax
pensionis, n. 8.
- 5 Bigamia requirit consummationem matrimonii,
aliàs non contrahitur.
- 6 De triplici Bigamia, vera, interpretativa, & simi-
litudinaria.
- 7 Solus Papa dispensat super Bigamia vera, & in-
terpretativa.
- 8 Bigamia est irregularitas, sed non procedit ex ali-
quo delicto.
- 9 In Bigamia similitudinaria Episcopus dispensare
potest, & quomodo hoc ad praxim reduci pos-
sit.
- 10 Prelati regulares eodem modo quo Episcopi, di-
pensare possunt suos religiosos super Bigamia si-
militudinaria.
- 11 Per matrimonii contractum beneficia vacant ipso
iure. Ampliatur etiam non secusa copula, dum-
modo per verba de presenti, n. 16.
- 12 Pensiones amittuntur per contractum matrimonii.
- 13 Ampliatur ut procedat, etiamsi matrimonium
esset nullum, aliter quam ex defectu consensus.
- 14 Quid si constitutus in sacris, nulliter & de facto
matrimonium contraxerit.
- 15 Quid si matrimonium factum fuerit sine Paro-
cho proprio, & testibus contra formam Con-
cilii.

- 21 Quid si nullum sit ex defectu consensus. Et numero 23.
 22 Licet beneficia ob contractum matrimonii vacent ipso jure, tamen requiri sententiam declaratoriam, censuit Senatus Neapolitanus.
 24 Pensiones etiam ob matrimonium nullum amitti, dummodo non ex defectu consensus, Rota Romana judicavit.
 25 Perior est Rota sententia, quod etiam ob matrimonium nullum contractum inducatur vacatio beneficiorum ipso jure.

SVnt & alia causa propter quas amittuntur beneficia, quas breviter recenserebimus.

Prima, defectus Clericatus: quia laici sunt beneficiorum incapaces, adeo ut neque detur alicui manutentio in summatissimo possessorio, nisi doceat se esse clericum. Abb. in cap. in literis, de restitut. spol. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 34. num. 61.

2 Probatur autem Clericatus primo ex literis patentibus Ordinarii. Rot. decis. 97. num. 14. parte 4. recentior. tom. 2. Tamburin. de jur. Abbat. part. 2. disputat. 2. quest. 18. num. 7. ubi loquitur de attestacione facta per Praelatum regularem. Rot. decis. 248. num. 2. part. 1. in recentioribus. Item probatur per indicia & conjecturas. Boet. decis. 171. num. 23. 24. & 25.

3 Item per testes de communi reputatione, & fama. Ludovis. decis. 394. num. 2. veluti si probatum fuerit quem pro Sacerdote se gessisse publice per plures annos. Mascard. conf. 305. num. 2. Item probatur Clericatus ex confessione partis in precibus. Burat. decis. 300. num. 4.

6 Secunda, Bigamus incapax est beneficii, quamvis ante Bigamiam ad Clericatum promotus fuisset: quia licet non amittat characterem Clericalem, qui indelebilis est, Ludovis. decis. 56. num. 9. Item amittitur omni exercitio & privilegio Clericali, meritisque laicus censetur. Garl. part. 7. cap. 6. numero 2.

8 Item incapax est pensionis. Addit. ad dictam dec. 516. liter. B. Item dummodo matrimonium fuerit per eum consummatum, ut in dicta Addit. & ad Burat. decis. 791. num. 11. & num. 2.

10 Triplex est Bigamia, vera est, dummodo quis secundas contraxit nuptias. Glos. in cap. 2. de Bigam. Interpretativa, cum quis viduam in uxorem accepit, illamque cognovit, cap. a vobis, de Bigam. cap. si quis viduam, 34. distinction. Et idem erit, si cum virgine post adulterium per eam commissum cognita, aut ex duobus matrimoniis invalidis consummatis, aut uno valido, alio vero invalido: & dicitur interpretativa, quia fingitur quis duas veras & legitimas habuisse uxores. Similitudinaria Bigamia dicitur, quae oritur ex matrimonio contracto, & consummato, etiam cum virgine, per eos qui ordine sacro initiati, aut voto solemniter adstricti sunt: cap. final. de Bigamia. Garl. de benefic. part. 7. cap. 4. n. 15. Quia licet matrimonium hujusmodi sit nullum; tamen qui sic contrahit, sit irregularis, & per consequens non potest susceptum ordinem exercere, nisi praevia dispensatione. Omnes isti bigami sunt incapaces beneficiorum: cap. unic. de Bigam. in 6.

11 Super Bigamia dispensare spectat ad Papam, si de vera, vel interpretativa agatur, idque tam quoad ordines, quam quoad beneficia: dicto cap. si quis viduam, 34. distinction. & canon. si quis viduam, 50. distinct. Corrad. de dispensat. libro secundo, capit. 1. numero 18. & melius capit. 2. numero 22. ubi assertur declaratio sacrae Congregationis Concilii, quae etiam habetur similis, circa Bigamiae interpretationem ab Episcopo non concedendam dispensationem, apud Barbol. in collect. Bullar. cap. 69.

Neque obstat Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 6. concedens Episcopo facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto procedentibus, quia licet ista quandoque ex delicto provenire possit, tamen hoc est per accidens, quia ejus principale fundamentum non est ex delicto, sed ex pluralitate conjugiorum, seu uxorum, ut docet Lezan. in summa, in verb. Bigamus, num. 4.

In bigamia autem similitudinaria potest Episcopus dispensare cum eo, qui contraxit cum virgine, cap. 1. qui Cleric. vel vovent. Lezan. ibid. dist. num. 4.

Ideo potest permittere, si delictum sit occultum, & agatur de Clerico sibi subdito, aut religioso non exempto, ut ille qui post votum vel religionis ingressum, nulliter & de facto matrimonium contraxit, penitentiam egerit, possit in ordine suo ministrare, ut ostendit Sanch. de matrim. lib. 1. disput. 86. n. 2. & 23. Item quod de Episcopis dictum est, eadem ratione procedit in Praelatis regularibus. Lezan. in dicto verb. Bigamus, num. 6.

Tertia, per matrimonium valide contractum a Clerico in minoribus ordinibus constituto, beneficia per eum possessa vacant ipso jure, adeo ut nec illa dicit resignare queat. Sanch. de matrim. lib. 7. disput. 42. num. 4. Ricc. collect. 813.

Ampliatum primo, ut amittantur beneficia ipso jure per matrimonium per verba de praesenti, cum non sequatur copula, adeo ut si sponsa de praesenti antequam fuerit sequuta consummatio matrimonii religionem ingrediatur, ille qui cum ea contraxit non recuperet sua beneficia. Sanch. ibid. num. 5. & Ricc. dist. collect. 813. Item Nec solum amittuntur beneficia per contractum matrimonii, sed etiam pensiones. Gig. de pension. quest. 54.

Ampliatum secundo ut procedat, quamvis matrimonium esset nullum, dummodo nullitas aliunde procedat quam ex defectu consensus. Quia qui matrimonium contrahit, eo ipso habuit beneficium pro derelicto, & non debet esse melior conditio facti validitatis, sed factum ipsum. Rot. coram Lancelotti. in Lucana de insula Sancta, apud Falsellot. in Lucana de insula Sancta, apud Falsellot. post ejus consilia, decis. 8. ubi num. 4. explicatur quod si dicatur deficere consensus, nempe quod per metum contraxit, vel non habens intellectum non autem quando consensus fuit praestitus, tamen ipsum annullat.

Aliqui tamen existimant non vacare ipso jure beneficia ejus, qui in sacris ordinibus constitutus matrimonium, ut Sanch. hoc probabilius existimant, & expectandam esse privationis sententiam, lib. 7. disputat. 43. num. 4.

Imo nec ejus qui non servata forma contraxit, veluti sine Parocho proprio, & testibus reprobata dicta decis. 8. Lancelotti, inserta postea in sil. Franc. quam etiam inserit & reprobatur Garl. de benefic. part. 1. cap. 8. numero 14. Contrarium quoque tenet Donat. Anton. de Matin. lib. 1. r. 1. ubi num. 5. idem de pensionibus dicens num. 9. de quibus copiose Sanch. de matrim. lib. 7. disputat. 42. Addit. ad Burat. decis. 791. num. 8. or scilicet non vacent hoc casu beneficia ipso jure, sed expectanda sententia. Quod etiam rejecta illa decisione confirmavit Ricc. dicto collect. 813. Sanch. dist. lib. 7. disputat. num. 4.

Conveniunt omnes matrimonium nullum ex defectu consensus non inducere privationem beneficiorum, ut per Rot. dicta decis. 8. Sanch. dist. lib. 7. disputat. num. 7.

- 22 In controversia autem principali de matrimonio, quod nullitatis vicio laborat, Sanfelice. *decis.* 15. re-
latis omnium sententiis tandem concludit, si ve ma-
trimonium nullum scienter, si ve ignoranter contra-
ctum fuerit, beneficia vacare quidem ipso iure, sed
expectandam esse sententiam facti declaratoriam :
nisi factum ad eod notorium esset, ut non esset expe-
ctanda sententia, vel declaratio. † Si tamen nullitas
procederet ob non observatam formam Concilii
Tridentini, nihil determinat, sed remittit se ad nota-
ta per Garf. *dicto cap. 8. num. 13. & Rice. in prax. rer.*
for. Eccles. decis. 240. numero 2. qui aliud sentit *dicto*
24 *collectan.* 813. † Mihi placeret sententia Garf. & Ric-
cii, nisi oblatet auctoritas Rotæ, cui deferendum
existimo : nam & indistincte si matrimonium sit nul-
lum aliter quàm ex defectu consensus, pensiones
amitti decum est apud Cavalier. *decis.* 166. n. 3. Addit.
ad Burat. *decis.* 79. n. 10.
- 25 Et in propriis terminis matrimonii nulliter con-
tracti, quod ipso iure inducat ex eo vacatio bene-
ficiorum, tenuit eadem Rota Roman. *decis.* 250. n. 21.
part. 7. recentior. post Gonzal. *ad regul. 8. gloss.* 15. in
princip. n. 43. & 44. & *gloss.* 57. ex n. 44. Nos igitur à
Rotæ sententia recedere non debemus.

§. 5.

De defectu ætatis, literaturæ, natalium, dela-
tionis habitus, & tonsuræ : & de pro-
fessione religionis.

- 1 Collatio beneficii non subsistit facta ætatem non habenti.
- 2 Ampliatur, etiam si quid minimum ad ætatem desit.
- 3 Sole expressio ætatis facta summo Pontifici, abs-
que alia dispensatione, sufficit ad validam
reddendam collationem factam illi, qui non
habet ætatem ad beneficium requisitam; quam-
vis non fuerit derogatum Concilio Triden-
tino.
- 4 Illiterato facta collatio, quando non valeat.
- 5 Illiteratus utrum possit iuvare regula de triennali.
- 6 Defectus literaturæ quomodo probari possit.
- 7 Illiteratus in materia beneficii quis dicatur.
- 8 Literaturæ defectus indispensabilis est.
- 9 In beneficiis curatis qua requiratur literaturæ.
- 10 Literaturæ qua requiratur in beneficiis iurisdic-
tionem habentibus.
- 11 Quod totum dependet ab arbitrio Episcopi.
- 12 Illegitimi sunt incapaces beneficiorum, nisi fuerint
dispensati.
- 13 Illegitimi etiam in Gallia ad beneficia sine dis-
pensatione non admittendi.
- 14 Dispensatio ad obtinendam pensionem utrum sus-
frageretur ad obtinendam postea Clericatum. Pro-
ponitur affirmativa sententia, que tamen in du-
bium revocatur, n. 16.
- 15 Episcopus conferens Clericatum illegitimo, non
censetur cum eo tacite dispensare, sed requiritur
expressa dispensatio.
- 17 Illegitimi non sunt admittendi ad beneficia, in
quibus fundator disposuit solos ex legitima linea
descendentes admitti.
- 18 Habitum & tonsuram deferre tenetur qui benefi-
cium obtinet, aut pensionem excedentem sum-
mam 60. ducatorum : aliàs potest beneficio &
pensione privari.
- 19 Militie seculari se adscribi faciens, ipso iure
beneficiis privatur.

20 Professione religionis, non autem simplici ingressu,
beneficia professi vacant ipso iure.

21 Novitius utrum durante anno novitatus, possit
beneficia sua quando voluerit resignare; an verò
teneatur expectare duos ultimos menses ante
professionem, & adhibere licentiam Episcopi,
sen eius Vicarii, iuxta formam Concilii sess. 25.
de regular. c. 16. Proponitur affirmativa sen-
tentia.

22 Verius tamen, & receptius est, novitium non posse
resignare durante anno novitatus nisi in ultimis
duobus mensibus, & servatâ formâ Con-
cilii.

Quam ætas ad beneficia requiratur, diversis
in locis explicavimus.

Nunc in genere dicere sufficit, provisionem fa-
ctam non habenti legitimam ætatem, nullam esse, c.
licet Canon, de elect. in 6. quod præcipue locum habet,
stante decreto irritanti appposito in Concilio Triden-
tino, quod facit ut actus in contrarium factus reddat-
ur ipso iure nullus : nec inducitur dispensatio per
clausulas generales appositæ in rescripto. Paris. de
resignat. lib. 4. q. 9. n. 34.

Idque procedit etiam si ad ætatem legitimam quid
minimum deesset. Garf. de benef. *part. 7. capit. 4. nu-
mero 84.*

Sed hic in praxi notandum est, quod dum Papa
alicui providet de beneficio in ætate, quæ minor est
illâ quam tale beneficium requirit, etiam si id sit con-
tra Concilii Tridentini constitutiones, non requiritur
quod Papa expressè dispense, sed ex certa scientia
facta provisio sufficit, quamvis nulla fiat mentio dis-
pensationis. Vnde si minori undecim annis fiat pro-
visio, sic exprimitur in literis : Nos volentes tibi, qui
in undecimo tue ætatis anno constitutus es, &c. Quibus
verbis Pontifex ostendit se habere scientiam inhabi-
litate, & indulgere potius dicitur quàm dispensare :
cùm in Concilio Tridentino salvam semper remane-
re summi Pontificis auctoritatem fuerit constitu-
tum, ut explicat Corrad. in *prax. dispensat. lib. 4. cap. 2.
n. 45. & sequentib.*

Secundò, collatio beneficii facta illiterato nulla
est, si tempore provisionis non addit spes futuri studii
& eruditionis; aut saltem venit irritanda, si provi-
sus erudiri non curaverit. Gonzal. *ad regul. 8. gloss. 4.
num. 47.* Garf. de benef. *part. 4. capit. 7. num. 20.* †
Ad eo ut illiterato non profit regula de triennali Re-
buff. de pacific. *possess. num. 206. juncto num. 261. &
sequentib.* † Ille autem defectus literaturæ probatur
per rei evidentiam. Hostiens. in c. fin. de ætat. & qualir.
& ordin.

Quæ autem literaturæ requiratur in beneficiis,
aliquid diximus supra hoc lib. 2. *capit. 3. §. 12. num. 18.*
† In genere dicendum est, quod in hac materia il-
literatus dicitur, qui prima Grammaticæ Rudimen-
ta non novit, adeo ut sit incapax recitandi divinum
officium, cum quo propterea difficillimè dispensat-
ur, quia talis censetur indignus. *Gloss. in can. de his,
distinct. 28. & collatio illi facta non profit.* Abb. in c.
cùm nostris, de concess. *præbend.* Et istum literaturæ
defectum esse indispensablem, testatur Pyrr. Cor-
rad. in *prax. dispensat. lib. 4. cap. 2. num. 63.* Habitâ au-
tem notitiâ constructionis Grammaticalis, hoc suf-
ficit in simplicibus beneficiis : † In habentibus verò
curam animarum, talis requiritur scientia, ut lepram
à lepra discernere possint. † In dignitatibus habentibus
jurisdictionem, requiritur scientia juris. Cano-
nici : † & aliàs totum positum est iudicis arbitrio.
Gonzal. *ad regul. 8. gloss. 4. num. 68. & sequent. ma-
ximè*

312 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

ximè num. 78. Rot. in antiqu. de probat. decis. 13. n. 4. Lortet. de re beneficiar. lib. 2. quest. 50. num. 44. & multis sequentibus.

- 12 Tertio, de illegitimis quoad pensiones Ecclesiasticas actum fuit supra hoc libro, cap. 1. §. 4. num. 10. Nunc addimus illegitimos, tam ordinum, quam beneficiorum esse incapaces, cap. innotuit, cap. cum in cunctis, de elect. cap. 1. & ult. de fil. presbyt. cap. 1. eodem tit. in 6. & diximus lib. 1. cap. 8. num. 1. & 2. ubi ostendimus, quando Episcopus super natalibus ad simplicia beneficia dispensare possit. ¶ Discretaque incapacitas illegitimorum observatur etiam in Gallia, ut habetur apud Tornet litter. B. num. 37.

- 14 Circa quod notanda sunt duæ conclusiones, quas ponit Gabriel consil. 189. lib. 1. ¶ Prima, quod si Papa cum illegitimo dispensaverit, ut postquam character Clericali fuerit insignitus, pensionem obtinere possit, nova requiritur dispensatio dum Clericatum assequi vult. ¶ Secunda, quod Episcopus, quamvis sciat aliquem esse illegitimum, si ei conferat Clericatum, non censetur dispensasse tacite, sed requiritur expressis verbis facta dispensatio: adeo ut nec attestatio suæ notitiæ, & animi dispensandi postea ex intervallo per Episcopum facta sufficiat. ¶ Quoad primam conclusionem sub-
- 16 itendum existimo, quia Papa dispensando cum illegitimo ut pensionem obtinere possit, postquam Clericali character fuerit insignitus, videtur cum eo ad Clericatum dispensasse, sine quo pensionem ex ipsiusmet Pontificii recepti dispositione obtinere non potest.

- 17 De dispensatione cum illegitimis aliquid notat Anton. de Marin. lib. 1. quorid. resol. cap. 168. & cap. 226. ubi ostendit dispensationem non suffragari illegitimo, quando fundatur illos solum admitti voluit, qui essent ex legitima linea; nisi expressè foundationi fuerit derogatum.

- 18 Quarto, poenam privationis incurrit, qui beneficium obtinet, vel pensionem excedentem summam sexaginta ducatorum de Camera, juxta constitutionem Sixti V. si non incedat in habitu & tonsura Clericali. Rot. decis. 158. num. 16. part. 1. recent. ¶ ubi id multo magis procedere dicitur, si se militiæ seculari Clericus adscripserit, quia eo ipso censetur renunciare beneficio, & inducitur vacatio ipsi jure. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 1. §. num. 5. ad §. 6.

- 20 Quinto, per professionem religionis beneficia omnia professi ipso jure vacant, quod intelligendum est, lapso tempore novitatus, & facta actuali professione. Rot. decis. 543. num. 4. part. 2. recentior. Et ideo ille cui jus conferendi competit, statim post emissam professionem potest liberè beneficia professi conferre, cum religiosi sint omnino incapaces beneficiorum secularium sine dispensatione, cap. cum de beneficio, de Prebend. in 6.

- 21 Sed non levis est dubitatio, utrum novitius durante anno novitatus possit resignare sua beneficia, an verò teneatur expectare duos menses ultimos sui novitatus, & procedere juxta formam Concilii Tridentini. sess. 23. de regularib. cap. 16. quo cavetur nullam renuntiationem factam per novitios esse validam, nisi fiat intra duos menses proximos ante professionem, cum licentia Episcopi, seu ejus Vicarii, & nullum sortiri possit effectum, nisi sequatur professio. In qua questione Garf. de benef. part. 1. cap. 9. n. 12. censuit validam esse novitii renuntiationem, quamvis facta fuerit non servata formâ Concilii, & illi subscripsit Barbof. de Episcop. allegat. 99. numero 19.

- 22 Sed idem Barbof. communem opinionem esse in

contrarium docet in tract. de iur. Eccles. univers. lib. 1. cap. 42. num. 233. ubi plures hujus sententiæ auctores allegat. Hanc igitur sententiam amplecti debemus præsertim quia sæpe ita responsum fuisse à sacra Congregatione testatur Patil. de resignat. lib. 3. quest. 13. numero 15. & pluribus rationibus comprobatur apud Sanch. in præcept. decalog. libro 7. cap. 5. num. 37. & 38. Mar. Anton. lib. 1. resol. 112. cas. 62. Campanil. in diversor. iur. Canon. rubr. 12. cap. 3. num. 10. Mirand. in manual. Pralat. regul. tom. 1. quest. 23. artic. 5.

§. 6.

De vacatione propter beneficii incompatibilis affectuionem.

- 1 Triplex beneficiorum incompatibilitas secundum iuris communis dispositionem explicatur, & quid circa hoc statuat Concil. Trident. numero 2.
- 3 Incompatibilitas beneficiorum oritur ex equa sint sub eodem tecto: & num. 5.
- 4 Due Capellanie simplices nullam actualem residentiam requirentes, in eadem Ecclesiâ tamen possunt, secundum Senatus Dolani sententiam, Quæ tamen rejicitur, num. 19.
- 5 Incompatibilitas ex multis causis oritur, Tempore.
- 6 Incompatibilitas beneficiorum ex consuetudine sub eodem tecto exigit uniformitatem. Contrarium in diffimibus induci incompatibilitatem sub eodem tecto, num. 7. Verius tamen & recipi est requiri uniformitatem, num. 8.
- 9 Hæc sententia limitatur in diffimibus residentiam requirentibus, quæ sub eodem tecto obtineri nequeunt, propter obstatum residentie.
- 10 Residentia non inducit incompatibilitatem, nisi sit ratione tituli; non enim sufficit ad residentiam, non præcisè, sed casuato recipi, scilicet respectu acquisitionis fructuum.
- 11 Sola existentia beneficiorum sub eodem tecto inducit incompatibilitatem, nisi alia ex causa de quibus hic.
- 12 Cura inisdictionalis animarum non sufficit inducendam incompatibilitatem, nisi contrariet.
- 13 Consuetudo obtinendi in eadem Ecclesiâ beneficia simplicia, vel unam dignitatem cum nunciatu, valida est.
- 14 Intellige, dummodo sint beneficia diffimia, quoad uniformia non esset valida consuetudo retinendi duo sub eodem tecto.
- 15 Consuetudo tamen ista debet esse quadraginta, & introducta ex certa scientia.
- 16 Episcopus dispensare potest super duobus beneficiis sub eodem tecto diffimibus, si tamen peritus.
- 17 Contrarium tamen fuit decisum in Rota Romana.
- 18 Per adeptionem beneficii simplicis residentiam requirentis, non induci vacationem alterius beneficii ipso iure quidam censuerunt. Sed contraria sententia verior est: Et ideo rejicitur, præsertim sententia Dolani, num. 19.
- 20 Rota Romana decis. 484. part. 1. divers. fuit ipsamet Rota reprobat.
- 21 Vacatio non inducitur per affectuionem beneficii

Quæst. & Res. benef. Pars II. Cap. V. §. 6. 313

incompatibilis, nisi possessio sit pacifica, saltem per duos menses.

22 *Possessio autem debet esse pacifica, tam quoad titulum, quam quoad fructus beneficii.*

23 *Clausula quod orator primum beneficium intra duos menses dimittere teneatur, &c. incipit titulum & possessionem.*

DE jure communi triplex est beneficiorum incompatibilitas. Prima beneficii curati cum dignitate, vel personatu: nam per adeptionem unius vacat aliud, *capit. de multa 28. de Præbend.* Secunda ex duobus præbendis, seu canonicatibus in eadem Ecclesia, *cap. literas, de concess. præbend.* Tertia de duobus beneficiis, siue curatis, siue simplicibus, continuam residentiam requirentibus, de jure, vel ex statuto, vel consuetudine. His casibus inducitur vacatio primi ipso jure per adeptionem secundi. Card. Zabarell. *consil. 5. num. 3. & 4. Monald. lib. 1. consil. 97. num. 4.*

2 *Ex dispositione sacri Concilii Trident. sess. 7. cap. 4. quicumque plura beneficia curata, aut alias incompatibilia, siue per viam unionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque titulo contra formam dicti capit. de multa, retinere præsumpserit,*

3 *beneficiis ipsis ipso jure privatus existat. † Additur & quartus incompatibilitatis modus, ex eo quod beneficia sint sub eodem tecto, de quo in capit. de multa, versic. Addentes quod in eadem Ecclesia nullus plures dignitates aut personatus habere præsumat, etiamsi curam non habeant animarum.*

4 *Hinc oritur dubitatio, utrum duæ capellanæ simplices nullam actualem residentiam requirentes, in eadem Ecclesia retineri possint absque dispensatione. In qua questione pro affirmativa judicatum fuit apud Grivel. decis. Dolana 89. dummodo non requiratur in aliqua dictarum capellaniarum personalis residentia, & non sufficiant ad honestam sustentationem unius clerici: post Jacob. de Grass. lib. 2. decis. cas. conscient. c. 96. n. 25. Navarr. consil. 10. de præbend. n. 1. & in Enchirid. c. 25. n. 127.*

5 *Pro resolutione & declaratione totius materiæ supponendum est primò, incompatibilitatem beneficiorum non solum induci ratione residentiae, sed etiam ratione consistentiæ sub eodem tecto: juxta dictum capit. de multa, & cap. literas, & Clement. final. de præbend. & ex aliis causis, de quibus Rebuff. in prax. part. 2. tit. de dispensat. rat. etat. in verb. incompatibilia.*

6 *Et quoad consistentia sub eodem tecto, diversæ fuerunt opiniones: Aliqui enim non existimant induci incompatibilitatem, nisi duo beneficia sint uniformia, veluti duæ dignitates, &c. quam sententiam sequatur sum lib. 1. c. 27. n. 42. post Gasl. part. 11. c. 5. num. 182.*

7 *Alii incompatibilitatem induci crediderunt in beneficiis etiam difformibus sub eodem tecto, de quibus Rot. decis. 631. n. 3. part. 3. recentior. † Sed sententia quam nos amplexi sumus dicto c. 27. n. 42. verior est, & magis communis, ideo ab ea recedendum non est, quam etiam amplectitur Gonzal. ad regul. 8. gloss.*

9 *10. n. 41. † Dummodò beneficia illa difformia non sint talia, ut utrumque, vel alterum, requiratur personale residentiam ratione tituli. Felin. in cap. ex parte 2. n. 3. de rescript. Gratian. discept. forens. c. 133. n. 22. & 23.*

10 *Secundò supponendum est, non sine causa dictum fuisse de beneficiis requirentibus residentiam, ratione tituli, quia duplex est residentia: una præcisæ, quæ ex natura beneficii requiritur: alia causativa,*

quæ non ratione tituli requiritur, seu ex natura ipsius beneficii; sed ratione fructuum, ita ut non residens non privetur beneficio, sed tantum lucro fructuum, ut distinguit Cardinal. Zabarell. *consil. 3. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 15. num. 20. & hæc secunda non inducit incompatibilitatem beneficiorum, & privationem ipso jure; sed dumtaxat prima Gonzal. ibid. num. 22. Setaphin. decis. 348. n. 2. Potest tamen Episcopus privationem indicere. Gratian. discept. 133. num. 26.*

11 *Tertiò supponendum est, quod licet propriè loquendo, beneficia sub eodem tecto esse dicantur, quando sunt in eadem Ecclesia; tamen ad hoc ut intret incompatibilitas, necessarium est quod utrumque beneficium requiratur idem ministerium, & exercitium in eodem loco, & capella, ita ut beneficiarii, seu capellani convenire debeant in unum, & eadem munera faciant: nam si essent plures capellanæ in eadem Ecclesia ad diversas capellas, finèsque diversos instituta, & ad separatam congregationem faciendam, tunc non oriretur incompatibilitas, ut bene per Gratian. discept. forens. 133. n. 10. & ante eum Gonzal. post Navarr. ad dictam regul. 8. gloss. 10. num. 34.*

12 *Quartò supponendum est, quod dum agitur de incompatibilitate beneficii curam animarum habentis, intelligendum est de cura in foro pœnitentiali; non autem in foro contentioso, vel jurisdictionali, hæc enim posterior ex se non inducit incompatibilitatem, ut bene explicat Gratian. dicto c. 133. n. 29. & sequentibus.*

13 *Quintò supponendum est, validam esse consuetudinem, quod quis in Ecclesia eadem possit duo simplicia beneficia obtinere, vel unam dignitatem cum canonicatu, vel canonicatum cum personatu, multòque magis cum simplici capellania, capit. 1. & ibi Geminian. num. 5. & 12. Ancharan. n. 3. Franc. n. 7. de consuet. in 6. † Quod de beneficiis difformibus intelligendum est: nam circa uniformia non valeret consuetudo, maxime si ageretur de triplici beneficio, nisi beneficiorum tenuitas validam redderet consuetudinem. Idem Gratian. decis. 155. n. 17. & sequent. & discept. 133. n. 16. & sequent. Burat. decis. 19. num. 10. & sequent.*

14 *Sed hæc consuetudo debet esse quadragenaria. Hojed. de incompatibilit. benef. part. 1. cap. 11. n. 4. Rot. decis. 524. num. 3. part. 1. recentior. & debet esse introducta ex certa scientia, & cum consensu Capituli, & non per errorem. Rot. dicta decis. 524. num. 4. & 5.*

15 *Sextò supponendum est, posse Episcopum dispensare super duobus beneficiis sub eodem tecto, dummodò sint difformia & tenuis redditus: nam si hæc duo non concurrerent, non valeret Episcopi dispensatio. Mar. Anton. lib. 1. var. resolut. cap. ult. cas. 68.*

16 *Sed tamen quod Episcopus non possit dispensare super incompatibilibus, etiam data tenuitate reddituum, censuit Rot. decis. 310. n. 4. part. 2. recent. propter expressam dispositionem Concilii Trident. sess. 24. c. 17. de reformat.*

17 *Septimò, quod licet aliqui existimaverint, per adeptionem beneficii simplicis residentiam requirentis, non induci vacationem ipso jure, veluti si agatur de duabus capellanis residentiam requirentibus; & ideo dari optionem proviso, ut alterum ex illis eligat, alterum verò dimittat, ut per Mantica. decis. 50. num. 8. Tamen contraria sententia verior est, ut etiam in simplicibus beneficiis residentiam requirentibus inducatur vacatio ipso jure, ut per Mantica. dicto num. 8. & ita declaratum fuit à sacra Concilii*

Concilii Congregatione, ut testantur Garf. Monet. Ricc. & alii quos citat & sequitur Barbosa in *disto cap. de multa 28. de prabend. num. 7.*

19 Octavo, hinc inferitur, non esse admittendam decisionem prædictam Senatus Dolani apud Grivel. *decis. 89.* quia verius est etiam in beneficiis simplicibus solum Papam dispensare posse: neque admittendam esse dispensationem Episcopi, ut expressè tenuit Rot. apud Mantica. *dicta decis. 50. num. 8. versic. quæ multo magis.* Garf. *de benef. part. 1. cap. 5. n. 222. & 227.*

20 Nondè, notandum est, quod licet aliàs Rota Romana *decis. 484. part. 1. divers.* existimaverit per ademptionem secundi beneficii incompatibilis primum non vacare ipso iure; sed tantum prima monitione: Tamen contrarium est verius, & decisio illa fuit ab eadem Rota reprobata, ut patet in *decis. 524. num. 1. part. 1. recentior.* quæ est apud Burat. *decis. 19.*

Decimo, notandum est, quod ad hoc ut inducatur vacatio beneficii propter incompatibilitatem, possessio secundi debet esse pacifica; sicut per duos menses: Rot. *decis. 657. numero 1. part. 2. recentior.* Garf. *de benef. part. 1. capite 5. numero 115.* Et dicta decisio, quæ est apud Burat. *102. numero 1.* expressè approbat doctrinam à Garfia traditam deo citato.

Et ista possessio debet esse pacifica, non solum quoad titulum beneficii, sed etiam quoad fructus illius, seu majoris partis ipsorum. Addit. ad Burat. *decis. 19. num. 21. Mantica. decis. 75. num. 7.*

Solet tamen in provisionibus Apostolicis apponi decretum de dimittendo primum infra duos menses; aliàs utrumque beneficium vacet. Quod decretum inficit titulum, & possessionem lapsa tempore duorum mensium. Mantica. *decis. 356. num. 4.* Et hoc satis.

Laus Deo Opt. Max. & Gloriosissima Virgini Mariæ,

